

Turun yliopisto
University of Turku

ARASTELIJASTA YRITTÄJÄN IDENTITEETTIIN

Ulla Hytti, ulla.hytti@utu.fi

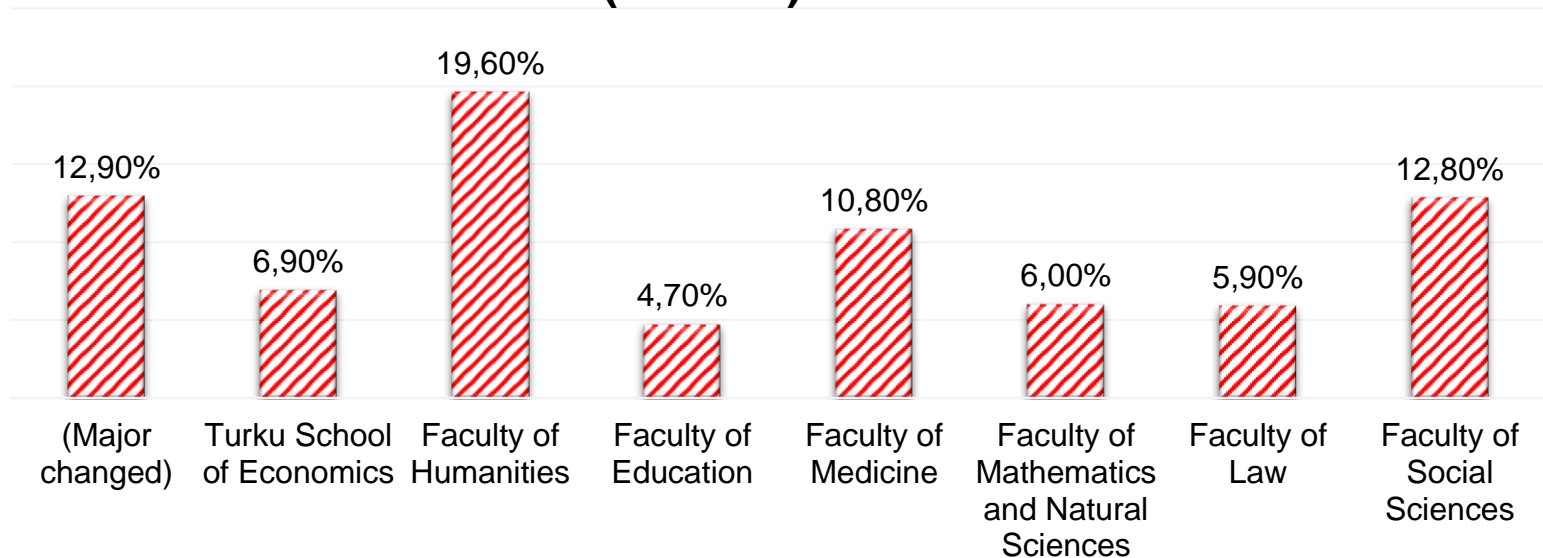
Ulla Hytti
(ulla.hytti@utu.fi)

- KTM 1996 ja KTT 2003
- Väitös ”*Stories of Entrepreneurs – Narrative Construction of Identities*’ 9.5.2003
- Vuodesta 1996 erilaisissa yrittäjyyden kehittämis-, tutkimus- ja opetustehtävissä, vuosina 2011-2016 Porin yksikössä yrittäjyyden professori
- ”*Akateeminen yrittäjyys sosiaalisena prosessina*” 2016-2020 Suomen Akatemian rahoittama tutkimushanke (yhteistyössä Itä-Suomen yliopisto)
 - Yliopistoyhteisön jäsenten näkemyksiä yrittäjyyteen (kaupallistaminen + laajemmin)
- Turun yliopisto on yrittäjyysyliopisto www.yrittajyysyliopisto.fi, tänään mm. Yrittäjyyspäivä, jossa palkitaan vuoden Yrittäjyysteko

AKATEEMISESTI KOULUTETTUJEN YRITTÄJYYS

Itsensä työllistäjät 5 vuotta valmistumisen jälkeen
(N=4248)

Turun yliopiston työelämäpalvelut, Sijoittumis- ja uraseurantakyselyt 2001-2009

- ***Jos saisit valita, olisitko mieluummin yrittäjä vai palkansaaja?***
- **Kysymys on kiintoisa, mutta kummallinen?**
 - Haluatko yrittäjäksi?
 - Haluatko palkansaajaksi?
- **Urasuunnittelun näkökulmasta järkevämpää pohtia mitä haluaa tehdä? Millä tavalla haluaa tehdä sitä mitä haluaa tehdä?**
 - Harva ryhtyy yrittäjäksi, koska haluaa yrittäjäksi (niitäkin tosin on!)
 - Yrittäjäyys mahdollistaa tietyn uran tai tietynlaisen tekemisen

YRITTÄJYYDEN SUOSIO AMMATEITTAIN, TOP 30

Ammattiluokitus 2000, yrittäjien %-osuus, Tilastokeskuksen paneeliaineisto

Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	91 %	Suutarit, jalkinemallintekijät ym.	46 %
Hautaustoimistonhoitajat ym.	86 %	Kutojat, neulojat ym.	44 %
Huoltoasemanhoitajat	84 %	Kirjailijat ja dramaturgit	40 %
Kalastajat	81 %	Ravintola- ja suurtalousesimiehet	40 %
Kampaajat ja parturit	79 %	Kalanviljely-yrittäjät ja -työntekijät	38 %
Kauppa-agentit	74 %	Taideteollisen alan suunnittelijat ja taiteilijat	37 %
Myymälänhoitajat ja pienkauppiaat	72 %	Jalokivi-, kulta- ja hopeasepät	37 %
Turkkurit	67 %	Hammaslääkärit	36 %
Psykoterapeutit	60 %	Muut henkilökohtaisen palvelun työntekijät	35 %
Kauneudenhoitajat	59 %	Puu-, tekstiili-, nahka- ym. käsityötuotteiden tekijät	33 %
Kuvataiteilijat	58 %	Liikenneopettajat, kampaamo- ja kosmetologikoulujen opettajat ym.	33 %
Vaatturit, pukuompelijat ja hatuntekijät	58 %	Kuvaajat, kuvanauhoittajat ja äänittäjät	32 %
Siivoustyönjohtajat	54 %	Metalli-, kumi- ja muovituotteiden teolliset kokoonpanijat	31 %
Asianajajat ja syyttäjät	47 %	Saven- ja tiilenvalajat ja dreijaajat	31 %
Kuntohoitajat, jalkojenhoitajat ym.	47 %	Fysioterapeutit, toimintaterapeutit ym.	31 %

YRITTÄJYYS ON AMMATINVALINTAKYSYMYKSIKÖ?

IDENTITEETTI

- **Vastaus kysymykseen: ”Kuka minä olen?”**
- **Yrittäjäidentiteetti; miten yksilöt näkevät ja ymmärtävät itsensä yrittäjinä (Hytti, 2003)**
- Dynaaminen [vs. staattinen] identiteetti
 - Identiteetti jatkuvasti muuttavana, oppimisen tuloksena (kokemukset, epäonnistumisten rooli)
 - Rakennusaineet: menneisyys, nykyisyys ja ennakoitu tulevaisuus
 - Identiteetti rakentuu aina interaktioissa toisiin
 - Identiteetti ei ole vain olemisen, vaan tulemisen tila
 - Tarinallisuus identiteetin rakentamisessa (elämän juonellistaminen)

POHDINTA

- **Mikä on sinun vastauksesi kysymykseen – ”*Kuka minä olen?*”**

AMMATILLISET IDENTITEETIT

- Yrittäjyyden näkökulmasta keskeinen kysymys: Miten liittää yrittäjyys osaksi ammatillista identiteettiä?

Yrittäjävalmennuksen osallistuja: *”Taide on pyhää. Jos sitä myy, myy itsensä. Kunpa pääsisin tästä huoraamisen pelosta.”* (Hägg, 2011, s. 68)

- Identiteetin heijastuminen liiketoimintaan
 - Hinnoittelun vaikeus?
 - Myyminen vs. asiakkaan ongelmien ratkaiseminen?

IDENTITEETIN TYÖSTÄMINEN YRITTÄJÄVALMENNUKSESSA (HÄGG, 2011)

- **Identiteetin rakentaminen syklisenä oppimisprosessina** (nykyinen minä, mahdollinen minä ja yrittäjäkompetenssit) (elämänkriisi)
- **Yrittäjävalmennus siirtymäriitti sosiaalisesta statuksesta toiseen** (erottautuminen, siirtymä, liittyminen)
 - Esim. liiketoimintasuunnitelman laatiminen ”riitti”
- **Uuden kielen oppiminen => yrittäjäidentiteetin vahvistuminen**, julkisesti kerrottu yrittäjäyystarina
- **Oman uuden ammatillisen identiteetin aktiivinen työstäminen** (vapautuminen vanhoista uskomuksista, itseä tyydyttävän yrittäjäidentiteetin rakentaminen/kokeilut)

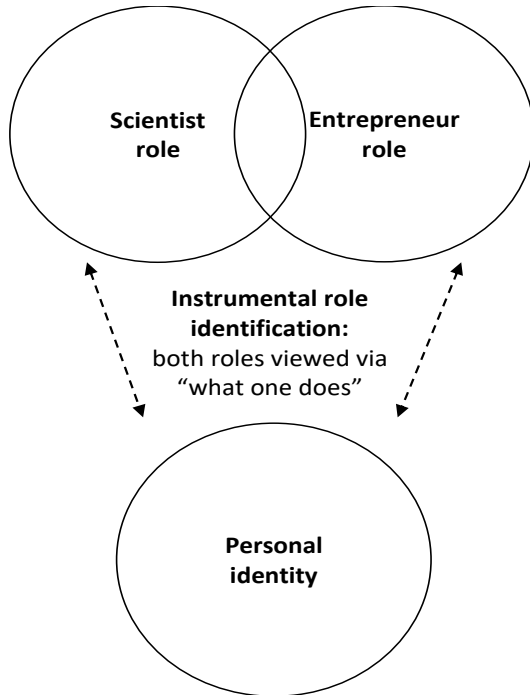

ERILAISET ROOLI-IDENTITEETIT (AKATEEMINEN YRITTÄJÄT, SUOMI & VENÄJÄ)

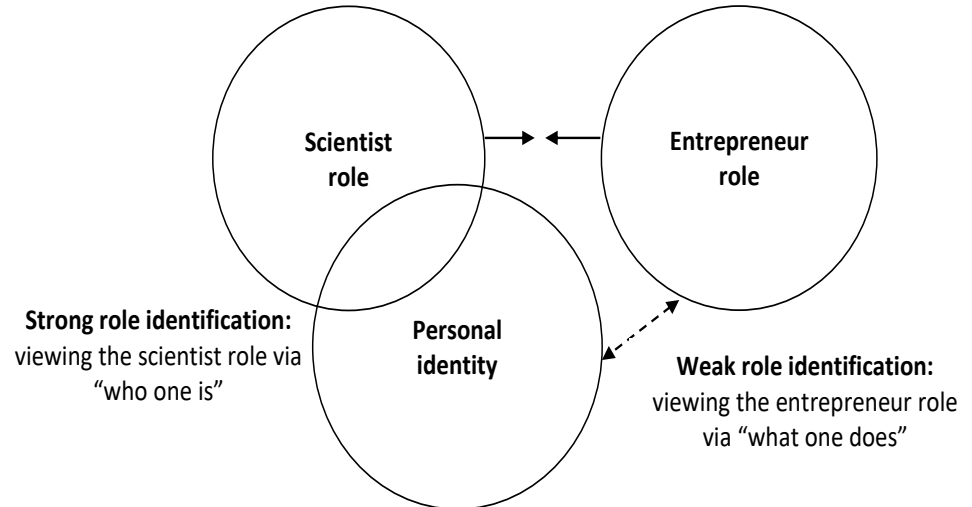
Boundary work:

- Viewing the roles as complementary
- Making parallels between the roles

Boundary work:

- Viewing the roles as separate and contrasting
- Protecting the identity as scientist by emphasizing the scientist role also in the entrepreneur role

Karhunen, Olimpieva & Hytti, 2017, *Entrepreneurship and Regional Development (ERD)*

YRITTÄJÄN SOSIAALINEN IDENTITEETTI JA YRITTÄJÄTOIMINTA

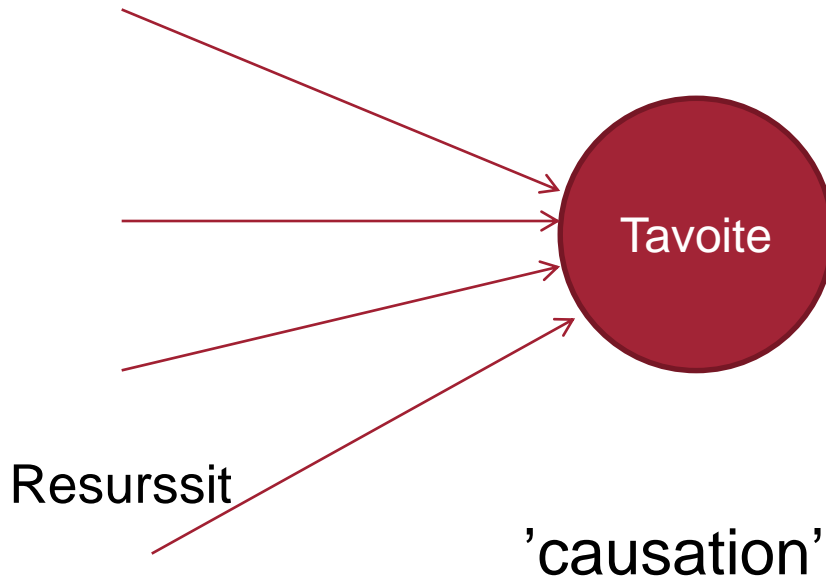
- Onko identiteetin ja yrittäjätoiminnan välillä yhteys? (Alsos ym. 2016)
- Erilaisia yrittäjäidentiteettejä:
 - Darwinilainen yrittäjäidentiteetti (Darwinian)
 - Yhteisöllinen yrittäjäidentiteetti (Communitarian)
 - Lähetysaarnajidentiteetti (Missionary)
- Yrittäjätoiminta: Suunnitelmalliseen tavoitteeseen perustuva (*Causation*) vs. Emergenttiin toimintaan, heittäytymiseen (*Effectuation*) perustuva yrittäjätoiminta (Sarasvathy, 2008, 2001)

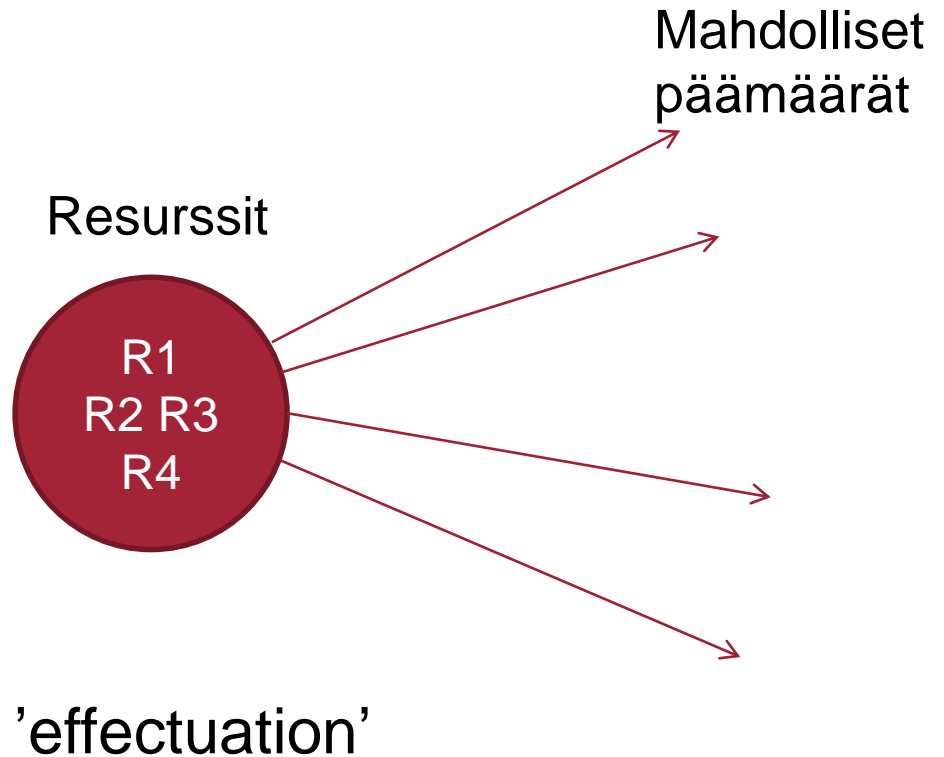
Erotteleva tekijä:

Resurssien valinta
etukäteen asetetun tavoitteen
saavuttamiseksi

Erotteleva tekijä:

Mahdollisten päämäärien
hahmottaminen käytettävissä
olevien resurssien perusteella

TUTKIMUSTULOKSIA

- Mitä vahvempi darwinilainen tai lähetyssaarnaajaidentiteetti, sitä vahvemmin tavoitteellista ja suunnitelmallista yrittäjätoimintaa (causation)
- Mitä vahvempi yhteisöllinen identiteetti, sitä vahvemmin tilanteeseen ja markkinoiden vaatimukseen mukautuvaa yrittäjätoimintaa (effectuation)
- Identiteetillä siis merkitystä liiketoiminnan tekemisen tapaan (identiteetti vs. toiminta)

MITÄ VIESTEJÄ YRITTÄJÄLLE / YRITTÄJYYTTÄ MIETTIVÄLLE?

- **Kehitä yritysideaasi/yritystäsi & mieti samalla**
 - Kuka olet nyt (ammattillisesti)? Miten määrittelet itsesi? Miten yrittäjäksi ryhtyminen asettuu osaksi (ammattillista) identiteettiä?
 - Tunnistatko ristiriitoja ('identiteettikriisin paikka?') (ammattilliset konventiot?)
 - Mistä joudut luopumaan? Tunnistatko kokemuksia / osaamista, jotka johtivat juuri tähän hetkeen?
 - Mitä (aiempia) kokemuksia / uskomuksia sinulla on yrittäjyydestä?
 - Mitä niistä pidät arvossa ja haluat liittää yrittäjyyteesi? (samaistuminen tiettyihin yrittäjiin (sosiaalinen identiteetti)?)
 - Mitä niistä et pidä ja mistä haluat luopua? (erottautuminen joistain yrittäjätyypeistä?)

MITÄ VIESTEJÄ YRITTÄJÄLLE / YRITTÄJYYTTÄ MIETTIVÄLLE?

- Millainen yrittäjä haluat olla? Millaisena näet tulevaisuutesi? ("Menestyvän yrittäjän/hyvän tulevaisuuden muistelu") (*Best case scenario*)
- Mikä on pahin pelkosi tai huolesi liittyen yrittäjyyteen? Mitä tapahtuu jos pahin pelkosi toteutuu? Voitko vaikuttaa siihen, että pelkosi ei toteudu tai voitko vaikuttaa siihen, että vaikutukset jäävät villimpiä kuvitelmiäsi pienemmiksi? (*Worst case scenario*)

MITÄ VIESTEJÄ YRITTÄJÄLLE / YRITTÄJYYTTÄ MIETTIVÄLLE?

- Julkista yrittäjätarinasasi (jo varhaisessa vaiheessa)!
 - Puhu yrittäjyydestäsi preesens –muodossa (ml. liiketoimintasuunnitelma) (*"Acting as if"*)
 - **"Olen yrittäjä ja yritykseni ratkoo xxx ongelmia ja/tai tuottaa yyy hyötyjä [asiakasryhmille a,b,c]"**
 - ⇒ (Uuden) yrittäjäidentiteetin kokeilu & koettelu ulkomaailmassa (ei vain 'suunnittelu') (myös yritysidean koettelu)
 - ⇒ Oman elämän uudelleenorganisointi vastaamaan omaa tarinaa

MITÄ VIESTEJÄ YRITTÄJÄLLE / YRITTÄJYYTTÄ MIETTIVÄLLE?

- Usein korostetaan yrittäjyyden *'käytännönläheisyyttä'*, mutta yhtä lailla akateeminen koulutus antaa yrittäjyyteen soveltuvia taitoja
- **Esim. yrittäjän = tutkijan identiteetit**
 - Luovuus, ideointikyky
 - Päämäärätietoisuus, tavoitteellisuus, sitoutuneisuus
 - Tiedonhankinta ja hyödyntäminen
 - Päätöksenkyky epävarmuuden vallitessa

Turun yliopisto
University of Turku

ERILAISIA YRITTÄJÄIDENTITEETTEJÄ

Turun kauppakorkeakoulu • Turku School of Economics

- **Tarinoita akateemisesta yrittäjyydestä: Asennetta, osaamista ja oivalluksia –kirja (toim. Kaisu Paasio ja Tommi Pukkinen, WSOY Pro)**
- **Juhani Reimanin tarina (Lingsoft): opiskelijana yrittäjäksi 'ilman ideaa'**
 - Ryhmä opiskelijoita perustaa ensin yrityksen ja samalla hakee sopivaa yritysideaa
 - Useita perustajien kiinnostukseen, koulutukseen tai tilannetekijöihin liittyvää ideaa
 - Mahdollisuuksien havaitseminen ja tunnistaminen (aktiivinen prosessointi)
 - ”Sattuma”: Englanninkielisen manuaalin käännöstyö => onnistumisen kokemus, joka ruokkii jatkamaan
 - ”Sattuma suosii valmistautunutta mieltä” (L. Pasteur)

• **Toimittaja-Tiina: pätkätyöläisestä tyytyväiseksi yrittäjäksi**

- Tausta: toimittajaopinnot 70-luvulla tunnetussa vasemmistolaisradikaaliyliopistossa
- Työura 1990 –luvun alun lamanhampaisiin
 - Mainostulojen väheneminen
 - ”Kuka joutuu lähtemään?” –kilpailu organisaation sisällä
 - Tiina irtisanoutui vapaaehtoisesti
 - Tilalle pätkätöitä, nuoremmat (miehet) menivät ohi palkkaustilanteissa
 - Määräaikaiset työsuhteet eivät sidoksissa Tiinan työpanokseen
 - ”Identiteettikriisi” jatkuvasti vaihtuvissa työpaikoissa
- Yrittäjäyys: Oma ura ja ammatillinen identiteetti omiin käsiin (”uusi työsopimus oman itsensä kanssa”)

• **Insinööri-Ismo: konkurssin kautta paremmaksi yrittäjäksi**

- Ismo tarjoaa insinööripalveluja, eikä pidä liiketoiminnallista ymmärrystä kovinkaan merkittävässä asemassa
- 1990 –luvun alun lama ja tapahtuu jotain mitä kukaan ei uskonut tapahtuvaksi (Wärtsilä Marinen konkurssi)
- Alihankkijat ongelmiin, mm. isojen investointien vuoksi (omat toimitilat)
- ”*Auto heittelehtii tienpenkalta toiselle ilman mitään mahdollisuutta ohjaukseen*” => Konkurssi => Ohjaus käsiin
- Yritystoiminta jatkuu, Ismo koulutautuu liiketoimintaan
- 10 vuotta konkurssin jälkeen ”Konkurssi oli paras opettaja”
Ismon yrittäjäpolulla

- **Insinööri-liris: työpaikka lähti Kiinaan, yrittäjäyys mahdollisesti kokemuksen ja verkostojen hyödyntämisen**
 - Yrittäjäksi ryhtyminen: melko nopea päätösprosessi (3 kk)
 - Ei suurempaa dramatiikkaa
 - Yrittäjäyden alkumetrit silti haastavia, mm. alkupääomalla ostettu ensimmäinen materiaalitilaus Italiasta puoliksi piloilla
 - Materiaalien lähetys takaisin ja matkustaminen itse paikan päälle tavarantoimittajan pakeille
 - Miten suhtautuu vaikeuksiin? Ennakoimattomiin tilanteisiin?
 - Pää painuksiin ja pillit pussiin vai
 - Tuulta päin ja otetaan opiksi?

- **Ekonomi-Esa: Yrittäjäksi suoraan koulun penkiltä**

- Valmistuminen keskelle 1990 –luvun lamaa
- Työpaikkoja vähän ja palkat huonoja ”*ei mitään hävittävää yrittäjäksi ryhtymisessä*”
- Aluksi yritystoiminnassa mukana 4 kaveria: muut kuitenkin lopettivat melko pian
 - Tiimiyrittäjyys yleistä erityisesti koulutettujen keskuudessa – mitä tapahtuu jos muut eivät haluakaan jatkaa?
- Esa korostaa koko haastattelun ajan yrittäjyyden ja muun työn samankaltaisuutta
 - ”*Tää on vaa niinku duunii... niin kuin sun*” (haastattelevan tutkijan)

- **Suunnittelija-Jaana** pohtii yrittäjäksi ryhtymistä ja osallistuu yrittäjille suunnattuihin infoihin:
 - ”*Olet kiinni yrityksessä 24h/7vrk*”
 - Vastareaktio: ”*Laiskan yrittäjän filosofia*”
 - **Yo-merkonomi Ellillä** on useita aiempia työsuhteita, joista osa hyvin lyhytaikaisia
 - ”*Filosofia 7 vuoden jaksoista*” (lyhytaikaiset: ”ei mun juttuja”)
 - Työttömyysjakso – ”*sapattivapaa*” (mahdollisesti pohdinnan mitä oikeasti haluan tehdä?)
- => Yrittäjäyys

OMAN IDENTITEETTITARINAN MERKITYS?

- **Tarina on tapa tehdä yrittäjyydestä 'merkityksellinen' uravaihtoehto**
- **Tarina mahdollistaa virheiden, ongelmien, vaikeuksien rakentamisen osaksi omaa yrittäjätarinaa**
 - Oppimiskokemukset, aika
- **'Yrittäjyysmotiivit' uuteen valoon**
 - Mahdollisuus erilaisiin tulkintoihin; esim. työttömyys voi rakentua osaksi yrittäjätarinaa eri tavoin
- **Yrittäjät: taitavia tarinankertojia?**
- **Millaisen yrittäjätarinan ja yrittäjäidentiteetin sinä haluat kertoa?**

